

Ελευθέρα Γράμματα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΖΩΝΤΑΝΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΗΝ 1 ΚΑΙ 15 ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 6^B

(ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ "ΑΕΤΟΣ") ΤΗΛ. 21-081

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΒΑΤΟ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1946

ΤΙΜΗ ΔΡ. 500 — ΑΡΙΘΜΟΣ 44

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΩΛ ΕΛΥΑΡ: Διάνοση κι' αντίσταση
Σ. ΠΑΤΑΤΖΗ: Άναιτια πράξη
ΠΩΛ ΕΛΥΑΡ: 5 ποιήματα
ΦΟΥΛΑΣ ΧΑΤΖΗΑΚΗ — ΠΟΡΦΥΡΟΓΕ-
ΝΗ: Για τη θέση και την ποιότητα
στην τέχνη
ΚΑΙΤΗΣ ΝΙΚΟΛΕΤΟΥ: Ήταν ένα ζώριτσι...
Ε. ΚΟΡΦΙΑΤΗ: Προσωπική ζωή και επι-
στήμη

Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ — Α. ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ:
Προσφωνήσεις στον Π. ΕΛΥΑΡ
Α. ΦΩΤΙΑΔΗ: Ο ποιητής — ο άνθρωπος
ΝΙΚΟΥ ΠΑΠΠΑ: Πόλι Έλνάρ
CLAUDE ROU: Πόλι Έλνάρ
ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ, ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΕΤ-
ΤΑΚΟΥ: Ποιήματα στον Πόλι Έλνάρ
ΡΟΖΑΣ ΙΜΒΡΙΩΤΗ: Ο ώλιθινός Πεστα-
λότσι

Ι. ΕΦΡΕΜΟΒ: Ή στοιχειωμένη λίμνη
ΤΙΜΟΥ ΜΑΛΛΑΝΟΥ: Ο Χριστός στη Ρώμη
ΛΕΩΝ. ΠΑΥΛΙΔΗ, Γ. ΚΟΤΖΙΟΥΛΑ, Φ.
ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗ: Κριτική
Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΩΝ-
ΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΜΑΣ ΖΩΗ
JOHN RUSSELL: Ο ζωγράφος Τζ. Τσα-
νσφ

ΑΝΑΙΤΙΑ ΠΡΑΞΗ ΔΙΑΝΟΗΣΗ ΚΙ' ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Του Σ. ΠΑΤΑΤΖΗ

Του Paul ELUARD

Χρονικά

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Γελάσαμε «μέχρι δακρύων» δ. ταν προσπαθούσαν μερικοί να μας πείσουν πως η ούρα ενός γαϊδάρου μπορεί κάποτε νάχει πολύ ταλέντο και να φτιάχνει άριστουργήματα — φτάνει νάχει η ούρα χρώματα κι' ο γαϊδάρος αλογόμυιγες για να την κουνάει πέρα - δώθε. Γελάσαμε μέχρι δακρύων με το σURREALISMO που μας έθοιμάριζε με «υπερσυντέλικους σαμαροσκοιτιών» και... «τροχοπέδες θορρείου ρήματος»!

Δακρύσαμε «μέχρι γέλωτος» με το σπαραξικάρδιο «εγκρίστην σιαλισμό» και με τους θρηνωδούς του άμανέ «ή τέχνη για την τέχνη». Μά τώρα σάς προσκαλώ να μου πείτε τί θα κάνουμε με το καινούργιο τσαλιμάκι της παρακμής μιας τέχνης ή της τέχνης μιας παρακμής; Με την «άναιτια πράξη»! (acte non motivé).

Γιατί αυτό ξεπερνάει τὰ όρόσημα του «γέλωτος μέχρι δακρύων» και των «δακρύων μέχρι γέλωτος». Δέν πρέπει να υπάρχει, σου λένε, λογικό αίτιο στις ανθρώπινες πράξεις. Όχι λογικό αίτιο αλλά ούτε απλώς αίτιο. (Το λογικό δέν υπάρχει στους συγγραφείς και θα υπάρχει στο αίτιο;) Έγώ λοιπόν που είμαι «άναιτιος» γράφω ένα μυθιστορημα. Γιατί; Έτσι μου κάπνισε. Ένώ το γράφω μου καπνίζει να... καπνίζει στον ήρωά μου να πάει, ως πούμε, στο Παρίσι. Τήν ώρα όμως που κοντεύει να φτάσει το αεροπλάνο αρχίζει να κλωτσάει σαν πεισματάρικο μου λάρι και, τέλος «μετά πολλές περιπετειάς» προσγειώνεται στή.. Νέα Υόρκη! Γιατί; Έτσι το θέλουμε. Αυτό δά έλειπε τώρα να σάς δώσουμε και το λόγο.

Φυσικά δέν είμαστε τόσο άφελεις να σάς τὰ πλάσαρουμε όλα αυτά γυμνά. Τά ντύνουμε λοιπόν με μία φανταχτερή αισθητική κελεμπία: Οι ανθρώπινες πράξεις «ίσως» νάχουνε τὰ κίνητρά τους — συνειδητά ή ασυνειδητά. Ό συγγραφέας όμως δέν πρέπει να τὰ προβάλλει γιατί το σκοτεινό και τὸ ανεξήγητο «δίνουν παλμό στή δραματικότητα της αφήγησης», μαγεύουν τὸν αναγνώ-

(Συνέχεια στή σελίδα 154)

(Από τη διάλεξη του στον κινηματογράφο «Αττικός», την Κυριακή 26 Μαΐου)

»Τὸν περισσότερο καιρό μένω στο Παρίσι και θα ήθελα να σας μιλήσω τόσο για τὸν εαυτό μου όσο και για τὸς ανθρώπους της συνοικίας μου που είναι κυρίως εργάτες, μικροπώληλοι, έξέροι Παριζιάνοι, εργατικοί και φρόνιμοι, που υποφέρουν, παλεύουν, προσπαθούν, σάν όλους τὸς καλούς ανθρώπους τὸς κόσμου, να ζουν οι ίδιοι και να ζουν και τὸς δικούς τους όσο μπορούν καλύτερα.

Πιο κάτω, θα ήθελα ακόμα να σας μιλήσω για ολόκληρο τὸ λαό τὸ Παρισιό και πιο γενικά για ὄλο τὸ λαό της χώρας μου που τὸυ άρέσει να καλλιερεύει, που αγαπάει τὴν λογική και που ξέρει πως η εὐτυχία είναι η πιο λογική απ' όλες τις ιδέες. Είτε χτίζει εκκλησίες, είτε φροντίζει τὴν δουλειά του, είτε χαιρετάει τὸ δάσκαλό του, είτε πέρνει τὴ Βασίλισση ὁ λαός της Γαλλίας φέρνει πάντα μέσα του τὴν ίδια ἐπιθυμία να δαμάσει

(Συνέχεια στή σελίδα 154)

ΠΩΛ ΕΛΥΑΡ

Από τὴν περασμένη δομάδα βρίσκειται στήν Αθήνα μετὰ από τις σύγχρονες δόξες τὸς παγκόσμιου πνεύματος: Ο Πόλι Έλνάρ.

Ο Πόλι Έλνάρ είναι η πιο δυναμική μορφή μιας επανάστασης στήν περιοχή της τέχνης. Έσπασε τὰ καλούπια που μέσα σ' αυτά κινιόταν αϊώνες η ποιησι και, με τὴν πηγαία ἐμπνευσή του, δημιούργησε μια νέα ἐκφραστική μορφή, που άνοιξε καινούργιους ὄριζοντες για τὴν ανθρώπινη σκέψη.

Ο μεγάλος Γάλλος ποιητής, που είναι ὁ ἀρχηγός μιας σχολής με τέτοια καθολική ἀπήχηση σὸν κόσμο, είναι σύγχρονα κι' ένας μεγάλος ιδεολόγος. Όταν μπροστά στήν ἀνθρωπότητα μπήκε τὸ μέγα δίλημμα ανάμεσα στήν Αναγέννηση και τὸς Μεσαιώνες, ὀρθώθηκε και πήρε θέση στήν πιο προχωρημένη ἐπαλήξη. Η χειρονομία του δείχνει ὁλόκληρο τὸ βάθος της συνείδησής του και στέκεται ένα παράδειγμα για κάθε πνευματικό άνθρωπο.

Ο Πόλι Έλνάρ ἐπισκέφεται τὴν Ελλάδα σε μια από τις πιο τραγικές ώρες της. Η ποιητική του ψυχή θα τὸν βοηθήσει να νοιώσει ολόκληρο τὸν πόνο ἑνὸς προδομένου λαού, κι' ἡ φωνή του θα διαλαλήσει σὸν κόσμο τὸ ἐγκλημα που γίνεται σὸν τόπον αὐτόν που πρὶν μερικές χιλιάδες χρόνια στάθηκε τὸ λίκνο της δημοκρατίας.

ΣΥΜΦΩΝΟΙ

Ο Γιώργος Θεοτοκάς, διευθυντής τὸυ Ἐθνικοῦ Θεάτρου ἀπό τὴν ἀτελευθέρωση ως πρὶν λίγο, σε ἄσθο του σε καθημερινή ἐφημερίδα γράφει:

«Η κυβέρνηση, χωρίς ἄλλη αιτία ἀπὸ τὸ βασιλικὸ φανατισμό της και τὸς κομματικοῦς ἰδεολογισμούς

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΕΛΥΔΡ

(Η μεγάλη συγκέντρωση του «Αττικού»)

Οι προσφωνήσεις του Νίκου Καζαντζάκη και του Άγγελου Σικελιανού

Την περασμένη Κυριακή έγινε στο κινηματοθέατρο «Αττικό» μία από τις μεγαλύτερες πνευματικές συγκεντρώσεις απ' όσες έχει δει ο τόπος μας. Η περάστια σάλα είχε γεμίσει άσφυκτικά άρκετη ώρα πριν άρχισι ή γιορτή προς τιμήν του Έλυδρο, που διορίσασαν ή Έταιρεία Έλλήνων Λογοτεχνών κ' ή Σύνδεσμος Έλλήνων Λογοτεχνών. Παρευρέθησε σύσσωμος ή κόσμος

των γραμμάτων και των τεχνών, πολλοί επίσημοι και μέλη πρεσβειών. Τό προσεδρεύο της συγκέντρωσης αποτέλέσθη από τους Άγγελο Σικελιανό, Νίκο Καζαντζάκη, Κ. Βάρναλη, Ν. Βέη, Μάρκον Ανέστη, Ρίτσο Θεοτοκά, Ηλία Βενέζη, Κοσμά Πολίτη, Κλεαρέτη Δίπλα-Μαλάμου, Σοφία Μανφροειδή, Παπαδάκη, Γ. Σταματολή και Δ. Φωτιάδη.

Ο Δ. Φωτιάδης στ' όνομα του Προεδρείου έκανε την έναρξη της γιορτής και κάλεσε τό άκροατήριο να κρατήσει ένα λεφτό σιγής, στη μνήμη των πνευματικών ανθρώπων που έπεσαν στους αγώνες για την πρόοδο και τον πολιτισμό. Έπειτα χαίρετσε τον Έλυδρο ή πρόεδρος της Έταιρείας Έλλήνων Λογοτεχνών Νίκος Καζαντζάκης και μετά τον προσφώνησε ή Άγγελος Σικελιανός. Οι όμιλίες και των δυό έγιναν δεχτές με θερμές εκδηλώσεις από τό κοινό. Μετά μίλησε ή Έλυδρο με θέμα «Η αντίσταση των Γάλλων διανοουμένων στον πόλεμο», διασκορπόμενος άδιάκοτα από ένθουσιαστικά χειροκροτήματα. Στη σελίδα αυτή δημοσιεύουμε τις όμιλίες του Καζαντζάκη και του Σικελιανού και σε άλλη σελίδα ενόρτυπη περιήγησι της όμιλίας του Έλυδρο.

Ο Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

Σύντροφε Πάλλ Έλυδρ, Η Έταιρεία των Λογοτεχνών είναι εύτυχής που δέχεται και τιμάει στο πρόσωπό σας τον Ποιητή και τον Άγωνιστή. Ο ποιητής στην εποχή μας δέ μας άρκει πιά ή άγωνιστής, χωρίς τον ποιητή, θά προλεμούσε τυφλά. Μπήκαμε στην άνήλεη ζώνη της φλεγόμενης κι άμεσης πράξης — στη ζώνη της ένοπλης άγάπης.

Οι ποιητές θαδίζουν μπροστά και σπέρνουν λέξεις, μά οι λέξεις αυτές πρέπει σήμερα να είναι νεμάτες μ' έκρηχτικές ούσιες. Οι άναιμικοί διανοούμενοι τρομάζουν — νομίζουν πως ή έλευτερία μπορεί νάρθει χωρίς βία ένα ώσαο πρωί, σαν την άνοιξη. Μά ή έλευτερία υπήρξε πάντοτε θυγατέρα του Πολέμου και της Άγάπης.

Οι βαθείς και καρδιανόητοι ποιητές όπως σεις, Σύντροφε Πάλλ Έλυδρ, κατανόησαν την αίματερή τούτη όλήθειαν και κατεβήκατε στο δρόμο, μπήκατε μέσα στη σύγκρουση, λάβετε μέρος στη μάχη.

Η στιγμή που περνούμε είναι τόσο κρίσιμη, ή άνθρωπιότητα υποφέρει τόσο άπάνθρωπα, που ή ποιητής που μένει άπάνω από τη σύγκρουση κάνει πράξη άτιμωτική.

Διαβάζουμε στον παλιό Συναξαριστή πως ένας άσκητής σήκωνε στο φως ένα δεντρόφυλλο, τό κοιτάζε και τό δάκρυα έτρεχαν από τά μάτια του. Κάποιος τον ρώτησε, — Γιατί κλαίς, πάτερ άγιε; Τί βλέπεις λοιπόν πάνω στο δεντρόφυλλο αυτό;

Κι ή άσκητής άποκρίθηκε: — Βλέπω τον Ίησού Χριστό σταυρωμένο βλέπω ήσυχρό, πότιητα δλάκερη που υποφέρει. Νά, τί πρέπει ή ποιητής να

βλέπει σήμερα στο καθετί και στα πάντα: τη σταυρωμένη άγάπη, τον άντρα και τη γυναίκα και τό πνέμα που υποφέρουν.

Νά τί βλέπετε, Σύντροφε Πάλλ Έλυδρ, στο καθετί και στα πάντα. Και γι' αυτό ή Έταιρεία των Λογοτεχνών είναι εύτυχής που σας υποδέχεται σήμερα και τιμάει στο πρόσωπό σας τη διπλή τούτη ιδιότητα του Ποιητή και του Άγωνιστή. Ο Α. ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

Παύλε Έλυδρ, Έδω και λίγες μέρες στην προσφώνησή σου στους Έλληνες συντοόφους μου, έμίληρες για τή Γαλλία σά «για τή γνώρα και των φώτων και των διανοητικών ιστορικών άπουλοτώσεων» και για τήν Έλλάδα σά «νια τή γνώρα του Φωτός και της Έλευθερίας».

Δυό μέρες έπειτα μία σύντομη έσώφυγη έπαφή ποίγα μαζί σου, συντροφεμένη με τή μεοική γνώση ποίγα κίολας του Ξονου σου, με κάμανε να συλλάθω άμεσα πόσο έσύ ή ίδιος κι' ώς τις άκρες απ' τις ίνες σου ήσουν διαποτισμένος απ' αυτό τό φως και τήν Έλευθερία και πως συνγωνεύονταν μέσα σου ή Ένα ήδιο ρένια καμωμένο από βαθεία άισθαντικότητα, φιλικιά άνεδόν, πάντα άγρυπνη — μάνα όλων των φώτων — κι' άπόνα λιονταρίσο θάκρος, πατέρα όλων των άπουλοτώσεων.

Άλλά άκριβώς αυτή ή συγχώνευση πραγματοποιήθηκε στο πρόσωπό σου γιατί είσαι παίιν απ' ήλα βαθεία και άθθεντικά Γάλλος κι' έπομένως βαθεία και άθθεντικά Έλληνας.

Γιατί απ' τή γέννησή τους στον κόσμο οι δυό πατρίδες

μας βυζάξανε τό γάλα της ζωής σ' ένα κοινό βυζί: τό βυζί της Δικαιοσύνης, κι' αυτό τις έκαμε άγάλλι-άγάλλι να μεγαλώσουνε ώπου να πάσουνε τό ήδιο άνάστημα της Μάνας.

Παύλε Έλυδρ, Η συνάθροιση που μαζώγηκε για να σε χαιρετίσει σήμερα ξεπερνάει κατά πολύ τήν περιορισμένη ύπνοραφή μας σαν ποιητών και σαν συγγραφέων και προεκτείνεται μέσα στο άνόνημο πλθθος όπου — μπαρείς νασαι βέβαιος γι' αυτό — βρίσκονται πολλοί άγνωστοι ήρωες.

Γι' αυτό και σε κάλέσαμε έδω-πέρα, γιατί έγεις τό δικαίωμα σ' ένα λουτρό έξουορασης έπειτα απ' όλο σου τον πρόσφατο μόχθο σαν ποιητή και σαν ήρωα μέσα στο ίσχυρό και διαάχυτο στοιχείο της ψυχής του Λαού μας που σε πρυσθλέπει σαν άληθινό συνοδοιπόρο του, σαν ένα πιστό και βέβαιο φίλο.»

Συνεχίζοντας ή Σικελιανός, έμλησε για τό πως στους δυό λαούς μας ή Ιστορία παρουσιάστηκε πάντα σά μία διαίωνα μάχη, σά μία μάχη οικουμενικής πνευματικής και υλικής άπουλώρωσης, και για τό πως τ' άνήκουστα μαρτύρια των τελευταίων γρόνων τοποτήτησαν έμεσα τους ποιητές μπροστά στα μεγάλα ποσθλήματα που δέν τους έπιτρέπουνε να λοξοδομήσουν ή να πτωδομήσουν ούτε μία στιγμή. Αυτό που έγινε μέσα στον κόσμο των νωνότων, είπε ή ποιητής, έγει άνάψει μέσα μας μιαν άσθυτή φωτιά που θά διώξει γρήγορα όλες τις όμιχλες κι' όλους τους έσιάλτες και θ' άποκαλύψει σ' όλους τήν «όλοκληρωτική μεγάλη άφύπνιση του Άνθρώπου».

Κι' ή Άγγελος Σικελιανός

κατέληξε:

«Έδω στην Έλλάδα, είμαι γι' αυτό βέβαιος, ξεκινώντας άκόμα μιιά φορά απ' τον πόνο του Λαού σου και του δικού μας σαν από μιιά νέα άφετηρία προς τό πνευματικό σου άνεθασια, κατά τις τελευταίες αυτές ήμέρες, θά προσεγγίσεις δίγως άλλο άκόμα πιό σιμά στην Έλευθερία στην άπέραστη αυτή άφύπνιση προς τήν όποία τείνομε μ' όλες μας τις δυνάμεις.

Αυτό τόνεις κίολας ζήεις όπως μου τόνεις προχτές ή ίδιος όταν βοέητες μπροστά στον Παρθενώνα. Διαποτίστης απ' αυτό γάση στο φιλικό ζήλο με τον όποιο σε περιθάλλουμε. Άλλά δίγως άλλο τό πραγματοποιείεις πλείον έτοιμή τη στιγμή που βοίσκονται στη μέση μιιάς μερίδας του Λαού μας που άναννέλλει τό δάσος, που δέ μπορούμε να τό κλείσουμε έδω μέσα, και που ήθεε σθόσομητα νιά να σε ναοτήσαι με τό στόμα μου και για ν' άλλέξει τήν ψίθυρο των μεγάλων Ιστορικών του πόνων σε μιιά μονάνα ποσητική κ' έξαγγελτική βροντή:

«Ζήτω ή άνθισταμένη Γαλλία!

Ζήτω ή άνθισταμένη Έλλάδα!

Ζήτω ή διπλή τους φλόγα έννομένη ήδω σε μιιά μονάχη άσθινητη δάδα!

Τη δάδα αυτή, άδεοφέ Έλυδρο, τήν έμπιστευόμαστε σήμερα στα χέρια σου, χέρια του, φεσά όσο κι' άντρίκια, νέσια ποιητή και ήσασα, για να τήν φέρεις από μέρος μας κι' από μέρος δλίχλου του Έλληνικού Λαού, σαν ένα μήνυμα Προσημορίας. Συνέπειες και Πίστης, σπικωμένη υψλά, στη μεγάλη Γαλλική Πατρίδα.»

Μολάμου, Λουντέμης, Νικολαίδης.

Στις 24 του Μάη ή Πάλλ Έλυδρο μίλησε στο Γαλλικό Ίνστιτούτο πάνω στο θέμα: «Η ποίηση στην ύπηρεσία της άλήθειας». Νά μερικά χαρακτηριστικά άποστάματα από τήν όμιλία του:

«Στά μάτια όλων του κόσμου, ή Έλλάδα κράτησε πάντα ψηλά τό φωτεινό λάδαρο που προσταΐνει τήν ιδέα του Άνθρώπου αντίστοιχ κ' ένάπια σ' ήλα... Νά τά λέμε ήλα είναι ή ήθικός μας νόμος. Νά τά λέμε ήλα είναι ή λόγος της έπαρξής μας, ή έλπίδα μας στη ζωή. Δέν έχουμε τίποτα να κρύψουμε, θέλουμε ναμιαστε λωύτερο, θέλουμε τά σύνορά μας, άφοδ ύπάρχουν σύνορα, να γίνουν ίδιαράφια και να μās βλέπουν

τίποτους που είμαστε... Οι ποιητές ήσαν πώς ή ποίηση δέν μπορεί να πάρει εώραση και όστια, παρά μονάχα όταν γίνει άμοιβαία. Τώρα εμφανίζονται σαν επαναστάτες γιατί ξέρονε πώς ή άμοιβαίητα αυτή είναι π' όσα για πέρα λειτουργία της ισότηρας της ύλικής εδνυχίας άνάμεσα στους ανθρώπους. Και ή ισότητα στην εδνυχία θ' άνέβαζε τήν εδνυχία σ' ένα ήθος που μόνο άόριστα μπορούμε άκόμα να τό συλλάβουμε...»

Στους δυο συχνημένους εκείνους καιρούς, κανέννας δέν έλεγε μιιά έγωγή. Έλεγε εμείς. Και ήταν και θά μείνει τιμή για τους ποιητές τό ότι είτανε εμείς οι άνθρωποι στο ήναμα όλων εκείνων που σ' ήλον τον κόσμο άρνιόνταν να ζήσουν χω-

ρίς άξιοπρέπεια, όλων εκείνων που προμιούσαν να παθάνουν όρθιοι, παρά να ζούν γονατιστοί...»

Οι ποιητές έρριξαν στη ζυγαριά της δικαιοσύνης τό φοβερό βάρος των λέξεων. Διασούριζαν άνοιχτά τήν άρνηση που άντιτάσσει ή λαός μπροστά στη βία και τή βλακεία. Η ποίηση, όταν τήν προκάλεσαν, άπόδειξε πως ταυτίεται με τήν άγάπη της έλευθερίας. Και άφριο θά ταυπισσει για όλους τους ανθρώπους, με τήν άγάπη της ζωής...»

Στις 25 του Μάη μίλησε στα μέλη της Έλληνογαλλικής Ένωσης Νέων. Άπαπάντας στον χαιρετισμό του Προέδρου της Ένωσης Ζαίμη, είπε: «Όλα έδω μ' έμποδίζουν να σκεφτώ τίποτ' άλλο από τό δρά-

μα σας. Όλα μ' έμποδίζουν να σκεφτώ τίποτ' άλλο από τό κωτερό ρότιημά του περρωμένου, που ξεδιακρινό στα μάτια σας. Δέ βοίσκουμαι έδω σαν ποσηγητής. Βοίσκουμαι για ν' άναγορίσω εκείνο που άντιπροσωπεύει για μέε, τους Γάλλους πολεμιστές, ή άγόνας του έλληνικού λαού. Βοίσκουμαι για να σας εκδηλώσω τήν άλληλεγγύη, που προάλεσε σ' όλους τους ανθρώπους που άγαπάνε τήν έλευθερία, ή άδικία που σας έγινε». Και πρόσθεσε: «Στην εποχή μας ή ποήση δέν είναι πιά καταπόνητο. Γίνεται ή λύση των προβλημάτων της ζωής. Τό ποιητικό έργο θά βοεί τή λύση του, με τή λύση των κοινωνικών προβλημάτων.»